

'Zien of de Kamer die

Kamerlid gesneuveld, minister (even) onder druk, en dan is er nog de kwestie over de in-trekking van alle overheids-subsidies. De groene beweging heeft florissanter tijden gekend. Wouter van Dieren (67), lid van de Club van Rome, neemt stelling: „Milieucriminelen? Onzin!”

Op het hoofdkwartier van zijn eigen Instituut voor Milieu- en Systeem Analyse (IMSA) gaat Van Dieren er eens goed voor zitten. De verkettering van de milieubeweging die (toen nog) GroenLinks-Kamerlid Wijnand Duyvendak ontketende door twintig jaar na dato een inbraak bij Economische Zaken op te biechten, heeft veel weg van onbedoelde uitlokking. Het is een aanleiding van niks, vindt Van Dieren. „Hij heeft met veel misbaar zijn eigen kop op het hakblok gelegd. Als je in een vol stadion gaat zitten en roept: 'Ik ben schuldig, ik ben schuldig, ik zal het nooit meer doen,' dan eisen de 60.000 toeschouwers natuúrlijk je hoofd. Wat Duyvendak te verwijten valt is dat hij, door in één adem de hele jaren '80 te verloochenen, krachten losmaakte die zijn eigen persoon ver overstijgen.”

Van Dieren doelt op de blijkbaar stevige bevolkingslaag van neo-Fortuynisten die zich niet gerepresenteerd acht door één van de politieke hoofdstromingen, en zich dús manifesteert als er een leider opstaat van het type Fortuyn, Verdonk of Wilders. Of als een politiek opponent zoals Duyvendak een zelfmoordpoging onderneemt.

De beer is los. De Kamer wil nu represailles, beroepsvissers beschuldigen Greenpeace ervan mensenlevens in gevaar te brengen door rotsblokken in zee te storten zodat kotters kunnen kapseizen (om dat te voorkomen meldde Greenpeace prompt de dumpplaats aan de autoriteiten) en in zijn eigen blad *Forum* voert VNO/NCW-voorzitter Bernard Wientjes ('milieugroepen zijn dogmatisch en ondemocratisch') een regelrechte haatcampagne.

Van Dieren, met zijn IMSA kind aan huis bij de *captains of industry*, haalt uit: „Wientjes mist de intellectuele status die voorgangers als Van Leede en Rinnooy Kan wél hadden. Van huis uit badkuipenfabrikant, ontbeert hij zowel het analytische vermogen als het politieke talent om het VNO te leiden zoals

Milieclubs moeten hun strategie aanpassen, zegt milieugoeroe Wouter van Dieren. En de Kamer moet van de milieusubsidies afblijven.

Tekst: Frans Boogaard
Foto: Marco Bakker/HH

'Hij vergeet dat het bedrijfsleven een múltvoud aan overheidsgeld ontvangt. Aan de besteding daarvan worden minder eisen gesteld dan bij de milieubeweging.'

—Wouter van Dieren over werkgeversvoorzitter Bernard Wientjes.

zijn voorgangers. Hij komt niet verder dan receptiepraat en denkt dat zijn achterban hem daarmee op het schild heft. Intussen vergeet hij dat in het subsidiewalhalla dat Nederland is, het bedrijfsleven niet een veel- maar een múltvoud aan overheidsgelden ontvangt. Aan de besteding daarvan worden minder eisen gesteld dan bij de milieubeweging.” Wientjes criminaliseert de milieubeweging, vindt Van Dieren.

„Ten tijde van Napoleon of de Beeldenstorm of bij de sociale acties in het tijdperk voor Troelstra, ging het er wel anders aan toe. Toen werd er gevóchten voor het eigen gelijk.”

Waarom de milieubeweging dan toch verketterd wordt? Omdat ze zichzelf strategisch regelmatig in de weg zit. „Neem de Tweede Maasvlakte. De milieuwinst als je die tegenhoudt is nul, het strategische verlies enorm. Ik zeg: richt dan je energie ergens anders op. Wij hebben in twee jaar tijd de impasse waarin de Waddenzee zat, in overleg met honderden betrokkenen omgezet in een actief reddingsprogramma. De extreme uitleg van de Europese fijnstofregeling waardoor bouwprojecten zijn stilgelegd en de moeilijke toepasbaarheid van de vogel- en habitatrichtlijn, hebben veel kwaad gedaan. Het bedrijfsleven snapt niet dat één of ander bruinstreepadje de bouw van een kolencentrale in de weg kan staan.”

Maar de schuld ligt breder. In de Kamer zit bijna geen milieudeskundigheid meer, bij premier Balkenende en vice-premier Bos roept het onderwerp ook weinig warme gevoelens op. „In Duitsland zie ik programma's die het land tegen 2020, 2040 een schone economie garanderen. Boeren zetten er honderd vierkante meter grote zonnepanelen op hun schuur. Duitsland zorgt fiscaal voor een groen beleid. Het Haagse dogma is dat de markt dat maar moet doen.”

Toch is Van Dieren over het milieu in Nederland nog wel te spreken. We halen de meeste emissienormen. Maar het landschap is door wanbeleid ten dode opgeschreven. „Geofferd aan projectontwikkelaars en ambitieuze wethoudertjes.” De grote fout? „Dat Nederland zijn ruimtelijk beleid eerst controleerde en daarna liberaliseerde.” Zelfs België, dat ruimtelijk altijd het principe van vrijheid blijheid

huldigde, doet het nu beter.

Van Dieren vreest voor de milieusubsidies. „Een meerderheid wil ze weg. Ik moet nog zien of de Kamer die razer-nij weerstaat. Maar dat zo iemand als VVD-er Helma Neppérus opstaat om de beul te spelen, dat helpt. Dan gaat heel verstandig Nederland zich roeren.”

Intussen adviseert hij de milieubeweging dringend de 'Wet van Ghandi' te volgen met feilloze informatie, een georganiseerde achterban en geweldloze acties. „Milieu en landschap hebben de grootste achterban die in Nederland bestaat, maar in het kabinet heeft Cramer er niets aan. Terwijl haar collega's van Landbouw, Onderwijs, Economische Zaken alle steun hebben van hún achterban, wordt op de minister van Milieu altijd maar losgehakt. Haar eigen achterban ondergraaft haar positie vanuit de foute strategische gedachte dat ze daarmee het beleid kan aanscherpen.”

Van Dieren komt nog even terug op Duyvendak, die in zijn bitterste uur riep dat niemand hem steunde. „Ik heb hem gemaild: 'Wat wil je nou? Je hebt zelf iedereen verketterd, uit jullie hoek kwam de milieu-inquisitie! Wie consequent zijn eigen achterban verloochent, verspeelt zijn legitimatie en wordt dus in het uur van de eigen crisis in de steek gelaten.’” ■

WIE IS WIE, WAT IS WAT?

- **Wouter van Dieren:** Eindhoven, 1941. Wetenschapper, ondernemer en lid van de Club van Rome.
- **Club van Rome:** Internationale organisatie die zich richt op een betere samenleving voor alle mensen.
- **Wijnand Duyvendak:** Amsterdam, 1957. Kamerlid biecht illegale milieuactie op en distantieert zich er direct van. Kost hem zijn zetel.
- **Jacqueline Cramer:** Alkmaar, 1951. Milieuminister zou in verleden illegale milieuacties hebben gesteund.
- **Bernard Wientjes:** Amsterdam, 1943. Werkgeversvoorzitter voert campagne tegen milieusubsidies.
- **Pieter Jelles Troelstra:** Leeuwarden, 1860. Bracht arbeider aan de macht.
- **Emissienormen:** Grenzen aan de vervuiling.

razernij weerstaat'

